

ma's als Vāsudeva, Saṃkarṣana, Pradjumna und Aniruddha SARVADARṢANAS. 54, 18. व्यूहशतुर्विधो वासुदेवसंकर्षणप्रद्युम्नानिरुद्धसंज्ञकः 20. fg. 55, 10. WEBER, RĪMAT. UP. 326. BṛĪ. P. 11, 6, 10. श्रीवैकुण्ठप्रथमव्यूहवर्णनं, विष्णुव्यूहवर्णनं Verz. d. Oxf. H. 14, a, 2. 8. काय° Glt. 12, 27. PĀNĪ. 1, 1, 50. 2, 8, 4. Auch Bez. der einzelnen Erscheinungsform: एकव्यूहविभाग, द्विव्यूहसंज्ञित, त्रिव्यूह, चतुर्व्यूह als Beiw. HARĪ's MBH. 12, 13608. fgg. महेश्वरः चतुर्व्यूहः Verz. d. Oxf. H. 47, b, 30. एकादश° adj. (रुद्र) BṛĪ. P. 5, 25, 3. Hierher vielleicht व्यूह = काय TRIK. — 6) Theil, Abschnitt, Kapitel: योगशास्त्रं चतुर्व्यूहम् SARVADARṢANAS. 180, 11. तदिदं शास्त्रं चतुर्व्यूहम् केषं केषसाधनं कानं कानसाधनं च Verz. d. Oxf. H. 237, b, No. 569. कारक° 246, a, No. 618. — 7) = निर्माण TRIK. H. an. MED. — Vgl. कर्ण° 3, 40, घन°, चक्र° (auch KATHAS. 30, 40), दण्ड°, नतत्र°, प्रभा°, भय°, मरु°, ललित°, विमल°, वीर°, सुखवती°.

2. व्यूह (von 2. उह् mit वि) m. Raisonnement, Speculation; = तर्क H. an. 2, 602. MED. h. 10. hierher vielleicht MBH. 14, 1029. = व्यवहारचनकाशाल NILAK.

व्यूहन (von 1. उह् mit वि) 1) adj. auseinanderdrückend, sondernd: Civa HARĪ. 7428. = जगत्क्षोभक NILAK. — 2) n. Verschiebung, Auseinanderdrückung, gesonderte Aufstellung KĪTĪ. Ça. 4, 2, 41. सुव्यूहन 5, 9, 27. 8, 2, 10. ह्रस्वसाम् Schol. zu KĪTĪ. Ça. 12, 6, 28. Suçr. 1, 25, 2. 15. eine Eigenschaft des Windes GARBHO. in Ind. St. 2, 66. Verz. d. Oxf. H. 225, a, 8 v. u. BṛĪ. P. 3, 26, 37 (= मेलनं तृणादेः Comm.). vom Winde bekommt der Fötus व्यूहन (Entfaltung der Glieder STENZLER) JĪĀN. 3, 76.

व्यूहपार्श्व m. Hintertreffen AK. 2, 8, 47. H. 747.

व्यूहपृष्ठ n. dass. TRIK. 3, 3, 134.

व्यूहमति m. N. pr. eines Devaputra LALIT. ed. Calc. 248, 17.

व्यूहराज m. 1) der Fürst unter den Schlachtordnungen, die Schlachtordnung der Schlachtordnungen MBH. 6, 2660. — 2) N. pr. eines Bodhisattva LALIT. ed. Calc. 365, 6. Lot. de la b. l. 2. 254.

व्यूहीकर (1. व्यूह + 1. कर) in Schlachtordnung stellen: °कृतेर्बले Spr. (II) 3308.

व्यूह partic. s. u. ऋध् mit वि. Nachzutragen wäre vereitelt, misslungen ÇAT. Br. 4, 6, 5, 9. 12, 7, 3, 12.

व्यूहि (von ऋध् mit वि) f. Ausschlüssung, Verlust; Misslingen, Missrathen, Vereitelung AV. 8, 8, 9. 14, 2, 49. 12, 5, 29. VS. 30, 17. ÇAT. Br. 2, 3, 4, 7. यज्ञस्य 4, 5, 3, 9. 12, 7, 3, 12. इन्द्रस्यानु व्यूहि तत्र सोमपीथेन व्यूह्यत AIT. Br. 7, 28. Misswachs, Mangel P. 2, 1, 6. शाकानाम् Schol. — Vgl. ऋ°.

व्यूह (2. वि + एक) adj. (f. श्री) woran Eins fehlt VARĪH. BṚH. S. 53, 19.

व्यूहम् (2. वि + एनम्) adj. schuldig RV. 3, 33, 13.

व्यूही adj. f. zu व्येत (2. वि + एत) bunt schillernd: die Morgenröthe RV. 5, 80, 4.

व्यूहान s. u. 2. ऋध् mit वि.

व्यूहल (2. वि + ऐ°) adj. allerlei Lärm machend AV. 12, 1, 41.

व्यूहम् (2. वि + शो°) adj. auseinander wohnend ÇAT. Br. 3, 3, 3, 6. PĀNĪ. Br. 14, 3, 8.

व्यूहकार m. Grobschmied AK. 2, 10, 7. H. 920.

व्यूहान (2. वि + शो°) m. ऋध् वृद्धो व्यूहान उरु क्रमिष्ठ शोवसे RV.

8, 52, 9. = विविधे ऽन्ने लब्धे सति Śi.

व्योम m. N. pr. eines Sohnes des Daçārha BṛĪ. P. 9, 24, s. व्योम HARĪ. VP.; vgl. प्रतिव्योम.

व्योमक ein best. Schmuck VJUTP. 140. रत्न° als Beiwort von कूटागार LALIT. ed. Calc. 367, 17.

व्योमकेश (1. व्योमन् + केश) adj. die Luft zum Haar habend: m. Bein. Civa's AK. 1, 1, 4, 30. H. 198. HALĪ. 1, 12. ÇATĀ. in Ind. St. 2, 39. MBH. 7, 9626. Verz. d. Oxf. H. 101, a, 37.

व्योमकेशिन् m. dass. ÇKDā.

व्योमग (1. व्योमन् + 1. ग) adj. im Luftraum sich bewegend, fliegend KATHAS. 118, 54.

व्योमगङ्गा (1. व्योमन् + गङ्गा) f. die im Himmelsraum fließende Gaṅgā TRIK. 3, 3, 191. MBH. 12, 12421. MECH. 44. RAGH. 12, 85. KUMĪNAS. 6, 5.

व्योमगमन adj. °गमनी विद्या die Zauberkunst des Fliegens KATHAS. 59, 106.

व्योमगामिन् adj. = व्योमग KATHAS. 30, 19. 31, 56. 43, 41. 223.

व्योमवर adj. dass. R. 5, 55, 13. RAGH. 5, 51.

व्योमचारिन् 1) adj. dass. VARĪH. BṚH. S. 86, 6. KATHAS. 22, 56. पुर BṚHĪ. im ÇKDā. — 2) m. a) Vogel TRIK. 2, 5, 37. MED. n. 246. — b) ein Gott MED. RĪĀA-TAR. 8, 983. — c) d) = चिरीविन् und द्विज्ञात Viçva im ÇKDā. a saint; a Brahman Wilson ohne Angabe einer Aut.

व्योमधूम (1. व्योमन् + धूम) m. Himmelsrauch so v. a. Wolke TRIK. 1, 1, 82. H. ç. 26. HĪ. 18.

1. व्योमन् (vielleicht von 5. वा mit वि) 1) n. a) Himmel, Himmelsraum, Luftraum NAIGH. 1, 3 (= अक्षरित). 6 (= दिशू. AK. 1, 1, 3, 1. 3, 4, 25, 183. H. 163. MED. n. 136. HALĪ. 1, 137. 5, 72. gewöhnlich durch व्यवन umschrieben NĪ. 11, 40. अस्य पुरे रत्नसो व्योमनः RV. 1, 52, 12. ज्येष्ठसो न पर्वतासो व्योमनि 5, 87, 9. नासीदज्ञो नो व्योमा पुरो यत् 10, 129, 1. am häufigsten mit dem Beiw. परम् 1, 62, 7. 143, 3. पृच्छामि वाचः परम् व्योम 164, 34. fg. 39. 3, 32, 10. 7, 5, 7. विश्वे देवासः परमे व्योमनि स वामेज्ञो दधुः 82, 2. 9, 86, 15. 10, 5, 7. AV. 6, 123, 1. 2. मेदेम तत्र परमे व्योमन् 7, 5, 3. 8, 9, 8. सुधाया मा धेहि प° 17, 1, 6. 18, 4, 30. VS. 13, 42. TAITT. UP. 2, 1. प्रथमे व्योमनि देवानां सदनं RV. 8, 13, 2. पूर्व्ये 9, 70, 1. ब्रह्मणः पदव्योमानुस्मरणम् MAITRĪ. 6, 34. भुवि दिव्ये ब्रह्मपुरे क्षेत्र व्योम्यात्मा प्रतिष्ठितः MUṆD. UP. 2, 2, 7. दिवं भूमिं च निर्ममे । मध्ये व्योम दिशष्टाष्टावपि स्थानं च शाश्वतम् M. 1, 13. व्योमि चन्द्रलेखे MBH. 3, 1881. 1782. 2671. R. 1, 31, 19. 2, 72, 20. 4, 16, 3. 44, 44. व्योम पुत्रवे 42, 15. MECH. 52. RAGH. 12, 67. व्योममध्ये VIKR. 20. व्योमिकार्तविकारिन् Spr. 2922. VARĪH. BṚH. S. 34, 1. NAISH. 22, 54. KATHAS. 18, 71. गतिर्व्योमि 186. 20, 108. RĪĀA-TAR. 3, 81. 4, 203. DHŪRTAS. 74, 1. व्योमो ऽवतरत् नारायणम् PĀNĪ. 46, 15. व्योमा durch den Luftraum (sich bewegen so v. a. fliegen) KATHAS. 20, 160. 25, 262. 28, 100. 42, 156. व्योममार्गेण dass. 12, 148. व्योमवर्त्मना dass. 44, 184. व्योमायसचारिन् 28, 191. व्योमकता SŌMAS. 12, 30. — b) Aether (als Element; vgl. आकाश u. s. w.) Suçr. 1, 310, 16. Spr. 2163. BṛĪ. P. 3, 12, 11. BṛĪSHĪ. 2. — c) Wind im Körper BṛĪ. P. 2, 7, 49. — d) Wasser NAIGH. 1, 13. MED. — e) Sonnentempel MED. n. 136. — f) in der Astrol. das 10te Haus VARĪH. BṚH. 25 (23), 8. — g) etwa Aufnahme, Gedeihen (= रक्षण Comm.): ऋतस्य व्योमने, विभूम्ने, विधर्मणे TS. 3, 3, 5, 1. — 2)